

saaledes, hvis Anmelderen ikke havde haft Lejlighed til samtidig at læse en Fremstilling af det svenske Socialdemokratis Historie (Gerhard Magnusson: Socialdemokratiet i Sverige. I—II. Sthm. 1920—21), som ganske vist endnu ikke er afsluttet, men som i sine to foreliggende Dele, der fører os op til 1910, forekommer mig at være et virkelig historisk Værk. Her er alt det, som den danske Bog mangler: litterær Stil, Indføjning i den almindelige Historie, samlende Synspunkter, virkelige Karakteristikker af de betydende Mænd. Maaske Afstanden virker noget flatterende, men det er ikke det alene, som gør, at man ved at læse Gerhard Magnussons Bog føler sig som Tilskuer ved et historisk Drama, medens den danske Bog efterlader et lignende Indtryk, som naar man blader i et Fotografialbum, hvor det ene Fotografi ikke kommer det andet synderlig ved.

Arbejderklassens Frigørelse maa være Arbejderklassens eget Værk, staar der i Socialdemokratiets Program. (I det tyske Socialdemokratis Program af 1921 er dog denne Sætning udeladt). Intet Sted har man vel mere søgt at realisere denne Tanke end i Danmark. Man maa beundre det myreflittige Organisationsarbejde, som er gjort gennem de 50 Aar, hvorved de danske Arbejdere er kommet til at høre til de bedst organiserede i Verden. Men man maa samtidig savne noget af det højere Sving, det skarpere Udsyn, som vilde kunne gøre en eller anden af dem, som har levet med i Arbejderbevægelsens Udvikling, skikket til at sætte den det historiske Monument, den fortjener.

Even Marstrand.

Betænkning afgiven af den ved kgl. Anordning af 20. Dec. 1917 nedsatte Tobakskommission. 1921. 291 Sider.

Denne Kommission er blevet berømt derved, at Medlemmerne uanset principielt forskellige Meninger var enige om, at det i hvert Fald ikke for Tiden kunde anses for

saaledes, hvis Anmelderen ikke havde haft Lejlighed til samtidig at læse en Fremstilling af det svenske Socialdemokratis Historie (Gerhard Magnusson: Socialdemokratiet i Sverige. I—II. Sthm. 1920—21), som ganske vist endnu ikke er afsluttet, men som i sine to foreliggende Dele, der fører os op til 1910, forekommer mig at være et virkelig historisk Værk. Her er alt det, som den danske Bog mangler: litterær Stil, Indføjning i den almindelige Historie, samlende Synspunkter, virkelige Karakteristikker af de betydende Mænd. Maaske Afstanden virker noget flatterende, men det er ikke det alene, som gør, at man ved at læse Gerhard Magnussons Bog føler sig som Tilskuer ved et historisk Drama, medens den danske Bog efterlader et lignende Indtryk, som naar man blader i et Fotografialbum, hvor det ene Fotografi ikke kommer det andet synderlig ved.

Arbejderklassens Frigørelse maa være Arbejderklassens eget Værk, staar der i Socialdemokratiets Program. (I det tyske Socialdemokratis Program af 1921 er dog denne Sætning udeladt). Intet Sted har man vel mere søgt at realisere denne Tanke end i Danmark. Man maa beundre det myreflittige Organisationsarbejde, som er gjort gennem de 50 Aar, hvorved de danske Arbejdere er kommet til at høre til de bedst organiserede i Verden. Men man maa samtidig savne noget af det højere Sving, det skarpere Udsyn, som vilde kunne gøre en eller anden af dem, som har levet med i Arbejderbevægelsens Udvikling, skikket til at sætte den det historiske Monument, den fortjener.

Even Marstrand.

Betænkning afgiven af den ved kgl. Anordning af 20. Dec. 1917 nedsatte Tobakskommission. 1921. 291 Sider.

Denne Kommission er blevet berømt derved, at Medlemmerne uanset principielt forskellige Meninger var enige om, at det i hvert Fald ikke for Tiden kunde anses for

tilraadeligt at skride til Indførelse af Tobaksmonopol. De dertil nødvendige Erstatnings- og Overtagelsessummer vilde paa det nuværende Tidspunkt — som ogsaa den foretagne Beregning viser — vanskelig kunne undgaa at blive stærkt paavirket af det relativt høje Prisniveau, hvorpaa man stadig befinder sig. Dels er der Risikoen ved at købe for dyrt, dels er der finansielle Vanskeligheder; der skulde skaffes ikke mindre end 150 Mill. Kr.

Der var iøvrigt her ikke Tale om Socialisering, men om en Monopolisering til Statskassens Fordel.

De socialdemokratiske Medlemmers Udtalelser om Monopolets tekniske Fordele er utvivlsomt rigtige for denne Industris Vedkommende, jfr. Erfaringerne fra Frankrig; i Realiteten er der vel iøvrigt i Forvejen privat Monopol paa dette Omraade (Kartel), den fri Konkurrences Virkninger paa Priserne er i hvert Fald ganske øjensynligt lig Nul. Alt dette kunde tale for Statsmonopol.

Imod Monopolet taler de almindelige Erfaringer for, hvordan det gaar Befolkningen, naar Staten faar forøget Magt og naar økonomiske Forhold ledes bureaukratisk.

Det der har faaet hele Kommissionen til at gaa imod Monopolet nu, er imidlertid udelukkende finansielle Betæneligheder. Beregningerne af Erstatningerne alene til Fabrikkerne gav følgende Resultat:

Fabriksejendomme.....	12 Mill. Kr.
Maskiner, Redskaber, Inventar.....	5 " "
Raastoffer og Halvfabrikata.....	45 " "
Erstatn. for Tab ved Næringsvirks..	65 " "
Personlige Erstatninger.....	11 " "
<hr/>	
Ialt...	138 Mill. Kr.

Den store Erstatning for Tab ved Næringsvirksomhed er fremkommet som et Mangefold af Gevinsten for 7 Aar; efter samme Princip var ogsaa de svenske Erstatninger i sin Tid beregnet, en Beregningsmaade, hvis Resultat bliver ganske urimeligt (jfr. Bircks Fremstilling).

De samlede Erstatninger til engros Handelen anslaaes til 5 Mill.; men de ikke snarere vilde blive 50 Mill.

Det eventuelle Monopoludbytte for Staten blev for 1920 anslaaet til ca. 13 Mill. Kr.; men da Statens Indtægt af Tobaksbeskatningen i 1920 var 36 Mill. Kr., vilde Monopolet have været en ualmindelig daarlig Forretning.

Betænkningen omfatter en Række instruktive Afhandlinger om Monopolerne i forskellige Lande. En af de interessanteste blandt disse er cand. polit. Chr. Olsens Oversigt over Arbejds- og Lønningsvilkaar i den danske og den svenske Tobaksindustri. I denne hedder det bl. a. „Uden nærmere Sammenstilling med den svenske Opgørelses Tal vil det ses, at Tallene (for Arbejdslønnen) for Danmark ligger betydeligt under Tallene for de Grupper af svenske Arbejdere, med hvilke de nærmest maa sammenlignes“. Saadanne Oplysninger er ogsaa af andre Grunde af stor aktuel Interesse.

Knud Korst.

BERNHARD HULDERMANN: **Albert Ballin.** 407 S. Verlag von G. Stalling. Oldenburg i O. 1922.

Denne Mand var maaske en af det moderne Tysklands største, sikkert dets mest tragiske Skikkelse. Fordi det, han havde skabt og som han derfor kunde miste, var saa meget større end andres, griber hans Skæbne Sindet med særlig Magt. Og man læser derfor denne Bog, som hans Medarbejder og Eftermand, Generaldirektør Huldermann har viet hans Minde, med den største Betagethed, selv naar den bliver tør som en Generalforsamlingsberetning og ukunstnerisk som en literær Materialesamling. Thi dette er Æventyret om, hvorledes Verdens største Rederi blev til, ved een Mands Værk, skabt af intet gennem 30 Aar. Da Ballin i 1886 efter 10 Aars Virksomhed som Udvandreragent arbejdede sig ind i den gamle Hamburger-Amerikalinie, havde denne 22 Ocean-Skibe paa ialt 60 500 t; i 1913